

Usikker økonomi kan spænde ben for klimavenlig bio-gasgødning

Brugen af almindelig husdyrgødning medfører ofte en ringe start på sæsonen for afgrøderne på markerne, fordi kvælstoffet i gødningen først bliver tilgængeligt senere på sæsonen. Afgasset gødning fra biogasanlæg kan være et grønnere alternativ, som samtidig sikrer større udbytter. Økonomien sætter dog begrænsninger for udviklingen.

UDBYTTER

AF SOLVEJ LYBY TOLSGAARD

Mens snakken om klima og landbrug fortsætter blandt politikere, medier og landmænd, arbejder forskere i stedet på at skabe resultater, der kan sikre et mere klimavenligt landbrug i fremtiden:

»Det handler grundlæggende om, at planteavlsudbytterne skal op, og samtidig skal gødningen udnyttes optimalt, så der sker så lille et tab af næringsstoffer som muligt. Så optimerer man klimaprofilen, især hvis man samtidig kan stabilisere og øge jordens kulstofindhold,« fortæller Erik Fog, der er chefkonsulent ved Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

I samarbejde med Aarhus Universitet og Seges Innovation har han arbejdet på projektet ClimOptic. Et projekt, der undersøger, om afgasset gødning fra biogasanlæg kan bruges som et effektivt gødningsalternativ til almindelig husdyrgødning.

For økolog Niels Tvedegaard, der driver det 557 ha store landbrug Harrikslevgård nordøst for Randers, giver det nye projekt god mening. Hans bedrift har været udgangspunktet for de klimaberegninger, der er udført undervejs:

»Klimadagsordenen fylder jo rigtig meget, så jeg synes, at det er interessant at undersøge, hvordan vi som landmænd kan optimere vores landbrug både økonomisk og klimamæssigt for fremtiden. Desværre er de fremtidige rammevilkår meget usikre, og dermed er den fremtidige økonomi usikker. Mere usikker end jeg nogensinde har oplevet i min landmandskarriere. Det bremser udviklingen i projektet,« fortæller Niels Tvedegaard, mens han skimter ud over sine marker fra køkkenvinduet.

GODE RESULTATER

Den afgassede gødning fra biogasanlægget laves ved at blande kløver-

Niels Tvedegaard, der driver det 557 ha store landbrug Harrikslevgård nordøst for Randers, samarbejder med Aarhus Universitet og Seges Innovation om et projekt, der undersøger, om afgasset gødning fra biogasanlæg kan bruges som et effektivt gødningsalternativ til almindelig husdyrgødning. Foto: Solvej Lyby Tolsgaard

græs og gylle. Blandingen afgasses, hvorefter det er muligt at separere en flydende og en fast del.

I den flydende del af gødningen er indholdet af ammonium så højt, at den kan bruges som en effektiv start-gødning først på sæsonen. De resterende tørre dele kan i stedet bruges som effektiv fosforgødning.

Aarhus Universitet har stået for at gennemføre markforsøg med de forskellige gødningstyper, og resultaterne er lovende:

»I forsøgene blev det påvist, at de separerede og flydende gødninger har en meget høj gødningseffekt i forhold til almindelig husdyrgødning. Den faste tørrede gødning har en meget lav kvælstofeffekt. Fordelene ved denne form for gødning er, at den transporteres langt og uden tab, så den kan bruges der, hvor den gør mest gavn for eksempel på fosforfattige jorde,« forklarer Erik Fog.

MERE USIKKER FREMTID

Til trods for de positive forsøgsresultater kæmper Niels Tvedegaard for at bevare optimismen hjemme på Harridslevgård. Den usikre verdenssituation med både krig og stigende inflation fylder meget for den garvede landmand:

»Renten er meget usikker, og vi aner lige nu ikke, hvordan rammerne for det klimaregulerede landbrug ser ud i fremtiden. Ikke engang den nærmeste fremtid. Jeg skal ikke gå med dårlig smag i munden for ikke at gøre mere lige nu. Jeg mener, at vi landmænd har et klimaansvar, men det er svært at finde rundt i, hvad der er ret og rimeligt. Jeg tror ikke, at politikere eller forskere er enige om, hvad der er det rigtige at gøre.«

For Niels Tvedegaard handler det derfor mere om at overholde de regler, der er gældende lige nu:

»Mit fokus lige nu er på at overholde de regler, der er. Det handler f.eks. om, at man skal have mindst 50 pct. kulstofopbyggende afgrøder i sit sædskifte. Det er jo med til at rykke på klimafronten her og nu. Jeg tror også, at det bliver mere attraktivt at dyrke græs i fremtiden. Det har en god forfrugtsværdi, der kan sænke gødningsforbruget, hvilket også har positive klimaeffekter,« fortæller han.

Niels Tvedegaard håber, at ClimOptic-systemet vil komme til sin ret i fremtiden, når tingene er mere stabiliserede og verdenssituationen vender igen.

TRE FORSKELLIGE SCENARIER

De succesfulde markforsøg har dog ikke været nok for forskerne i projektet, og derfor har de også inddraget beregninger fra klimaværktøjet ES-GreenTool for at undersøge økonomien i projektet.

Beregningerne, der er foretaget på baggrund af Niels Tvedegaards bedrift, er lavet ud fra tre forskellige scenarier.

»Jeg dyrker allerede kløvergræs, men jeg tror også, at det i fremtiden vil blive mere attraktivt at dyrke græs. Lige nu kan man for eksempel

ansøge om et ekstra tilskud på 1.500 kr. pr. ha for vedvarende græs,« fortæller Niels Tvedegaard.

I scenario 1 erstattes 30 ha vårkorn med kløvergræs, som høstes og sendes til biogasanlægget. I scenariet bringes den afgassede gylle dog ikke tilbage til bedriften.

I scenario 2 byttes den almindelige husdyrgylle ud med flydende separeret gødning fra biogasanlæg med højere kvælstofudnyttelse, men der dyrkes ikke kløvergræs på bedriften.

I scenario 3 kombineres de to ovenstående. Det vil sige, at der dyrkes kløvergræs på bedriften, som høstes og sendes til et biogasanlæg, hvorefter den afgassede gylle købes tilbage til bedriften.

Scenario 1 giver samlet set en klimareduktion på 18,2 ton CO₂-ækvivalenter, mens reduktionen for scenario 2 og 3 lyder på hhv. 26 ton og 40,3 ton.

»Det er således bedst at kombinere de to tiltag, hvor man selv dyrker kløvergræsset og køber den afgassede gylle tilbage igen. I beregningerne er kulstoffet i jorden ikke beregnet med, da klimaværktøjet ikke tager højde for, at kulstoffet i afgasset gødning er mere stabilt og derfor favoriserer kulstofindholdet i rågødning,« fortæller Erik Fog.

ØKONOMI SPÆNDER BEN

Den nye type gødning bliver altså ikke spredt ud på de økologiske marker lige foreløbig på grund af økonomien. Det skyldes primært, at de fleste landmænd i dag modtager gratis husdyrgødning, og at der derfor ikke er incitament til at gå ud og købe en anden type gødning.

De tre scenarier er således forbundet med økonomisk tab, der spænder fra -128.000 kr. i scenario 1 til -215.700 kr. i scenario 3.

»Det er super vigtigt, at vi får lavet forskning og forsøg som dette, så vi kan rykke os på klimafronten. Desværre er økonomien lige nu så usikker, at jeg ikke tør investere penge i et biogasanlæg, og så rykker den del jo ikke lige nu,« fortæller Niels Tvedegaard.

Selvom den økonomiske situation ikke tilgodeser investeringer i ClimOptic-systemet lige nu, ser Erik Fog dog muligheder i den afgassede gødning i fremtiden:

»Hvis man gør sig det tankeeksperiment, at husdyrgødning i fremtiden vil have en pris, der svarer til indholdet af næringsstoffer svarende til deres værdi i handelsgødning. Og hvis man samtidig antager, at biogasanlæggene kan levere afgasset gødning til en mindre pris pr. tons end prisen på husdyrgødning, fordi gasværdien i de leverede biomasser kan dække den del af omkostningerne, så bliver regnestykket for at dyrke kløvergræs til biogas og anvende afgasset gødning et helt andet.«

ClimOptic-projektet er støttet med midler fra GUDP og Promilleafgiftsfonden og er en del af Organic RDD4. Programmet er koordineret af Icrofs.

Nyt værktøj skal gøre det lettere at udtage lavbundsjord

Folketinget vil udtage 100.000 ha lavbundsjord fra omdrift, men der er endnu lang vej mod målet. Et nyt værktøj skal give landmænd et bedre overblik over tilskudsmulighederne.

KLIMA

AF HENRIK HINDBY KOSZYCZAREK

Af hensyn til klimaet har et flertal i Folketinget besluttet, at der skal udtages 100.000 ha kulstofrige lavbundsjord og randarealer inden 2030.

Der er dog fortsat lang vej til målet, og derfor lancerer Fødevare- og Miljøministeriet et nyt screeningsværktøj, som skal give et samlet overblik over tilskudsordningerne og vise, hvilke lavbundsarealer der vil bidrage til den største klima- og miljøeffekt.

Det glæder minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Jacob Jensen (V):

»I 2021 var vi et bredt flertal i Folketinget, som satte os for at udtage op mod 100.000 hektar lavbundjord

som et led i den grønne omstilling af landbruget. Det er lige dele ambitiøst og kompliceret, fordi der er rigtig mange ordninger og aspekter at tage højde for. Det har også vist sig ikke at være uden udfordringer, og vi har derfor en opgave i at hjælpe indsatsen bedre på vej ved at gøre det langt mere gennemskueligt for ansøgerne. Af den årsag glæder jeg mig over, at vi nu samler kræfterne endnu bedre på tværs af styrelserne, så det bliver nemmere at opnå tilskud gennem én fælles portal. Med det nye kort skaber vi nu en væsentlig større sammenhængskraft i den samlede udtagningsindsats, og det er helt afgørende for, at vi når vores politiske mål i Landbrugsaftalen.«

FLERE SIDEEFFEKTER

Miljøminister Magnus Heunicke (S) lægger vægt på, at effekterne ikke kun er en lavere CO₂-udledning, men også giver bedre forhold for både vandmiljøet, naturen, instekter og plantearter samt forskellige træk- og ynglefugle.

»Vi skal gøre alt, hvad vi kan, for hurtigst muligt at komme i mål med flere klima-lavbundsprojekter. Jeg er derfor glad for det nye værktøj, som

gør det nemmere for kommuner og lodsejere at få styr på detaljerne om de mulige projekter, så vi hjælper processen bedre på vej,« siger han.

MERE ENKELT

Indtil nu er klima- og miljøeffekter samt mulige barrierer for at udtage lavbundsarealer først blevet belyst efter en såkaldt forundersøgelse, men fremover bliver det med det nye screeningsværktøj muligt på en enkel måde at få overblik over, om et areal kan være relevant allerede inden forundersøgelsen.

Det nye kort gør det muligt at screene lavbundsarealer for deres potentiale til udtagnings gennem både Landbrugsstyrelsens og Miljøstyrelsens tilskudsordninger. Hidtil har det udelukkende været muligt at orientere sig særskilt hos de respektive styrelser, men med det nye fælles kort vil der derfor fremover være større sammenhæng og kortere fra idé til opstart af et lavbundsprojekt.

Det nye screeningskort kan tilgås på Udtagningskort.dk. Kortet er udviklet i et samarbejde mellem Landbrugsstyrelsen, Miljøstyrelsen og Danmarks Miljøportal.

ANNONCE

Korsmedergaard søger lejer/forpagter

Brænder du for at blive selvstændig grøntsagsproducent, tilbyder vi en oplagt mulighed for at komme sikkert og godt i gang som forpagter.

Korsmedergaard er fornyeligt overtaget af os, Anja og Claus. Vi ønsker at lægge vores kræfter i æggeproduktionen og markdrift af bælgssæd til konsum. Korsmedergaard har været økologisk i over 20 år og med en god grøntsagsproduktion. Beliggenheden er 2 km fra Randers, og Korsmedergaard har et fantastisk godt ry og en velbesøgt gårdbutik i dag.

Ring til os på 24450541 og lad os få en snak – så byder vi på kaffe.

Af produktion kan vi tilbyde følgende: 5 stk. tunneldrivehuse med vandingsanlæg på i alt ca. 1500 m², 7 ha frugtplantage med æbler, pære, blommer, kirsebær og hyldeblomster. 1-3 ha eller mere jord til grøntsager også med vandingsanlæg. Vi kan tilbyde gødning fra høns til næring i jorden, og vi har desuden flere ting fra den gamle produktion til hjælp i opstarten.

Afsætning foregår igennem gårdbutik og salg til restauranter, torvehandlere og mange forskellige opkøbere. Her er altså en komplet kundeliste at starte op med, der garanterer jeres afsætning...

Vi tænker om dig/jer: I er interesseret i økologi, værner om kvalitet og er klar til at nyde det frie liv som selvstændig. I opstarten kan vi være behjælpelige med timer, I kan arbejde i vores æggepakkeri og derved holde en fast indtægt.